

Martus Bettina

Recenzió az *Ellenőrzés – a fenntartható jó kormányzás eszköze* című könyvről

Review of the Book Entitled *Audit As a Means of Maintaining Good Governance*

ÖSSZEFOGLALÁS

2019 decemberében, az Akadémiai Kiadó gondozásában jelent meg Domokos László *Ellenőrzés – a fenntartható jó kormányzás eszköze* című könyve, amely gyakorlatiasan mutatja be, hogy a számvevőszékek milyen szerepet töltenek be a társadalmi jólét kialakításában a jól irányított állam megteremtésével. A mű számos fontos gondolatot és iránymutatást tartalmaz közérthető formában.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: G3, G18, M4, Y3

Kulcsszavak: jó kormányzás, fenntarthatóság, Állami Számvevőszék, Alaptörvény

SUMMARY

Audit As a Means of Maintaining Good Governance by László Domokos was published by Akadémiai Kiadó in December 2019. The book gives a practical description of the roles and functions of audit offices in the development of social welfare by creating a well governed state. It contains numerous important ideas and guidelines in plain style.

Journal of Economic Literature (JEL) codes: G3, G18, M4, Y3

Keywords: good governance, sustainability, State Audit of Office, Fundamental Law

MARTUS BETTINA PhD, egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem (bettina.martus@uni-corvinus.hu).

Domokos László könyve közel 220 oldalban mutatja be a demokrácia legfőbb intézményének hozzájárulását a társadalom jólétéhez. A mű szerzője széles körű vezetői tapasztalattal rendelkezik, az elmúlt tíz évben pedig maga is közreműködött a jól irányított állam kialakításában és fenntartásában, így a könyv hitelt érdemlő módon, gyakorlatiasan mutatja be, hogy a számvevőségek milyen szerepet töltenek be nemzeti és nemzetközi szinten.

A könyv aktualitását több esemény adja együttesen. A Világbank már az 1990-es években elkezdett foglalkozni a jó kormányzás fogalmával, ám ennek jelentőségét az INTOSAI (a számvevőségek nemzetközi szervezete) még tovább fokozta. A 2008-as válság után egyértelművé vált, hogy jelentős változtatásokra volt szükség nemzetgazdasági és globális szinten, amelyet tovább erősített, hogy 2012-ben Magyarország Alaptörvénye hatályba lépett. Az Egyesült Nemzetek Szövetsége kialakította a fenntartható fejlődési irányokat, amelyben az egyik fő cél az átlátható intézmények megteremtése lett. Lehetne még sorolni a legfontosabb eseményeket, amelyek mind hozzájárultak a könyv megalkotásához, de ehelyett egy gondolatot emelnék ki, amely a könyv időállóságát biztosítja: a változás állandó, azonban ezeket menedzselni kell. A világban vagy hazánkban lezajló számos esemény olyan változásokat generált, amelyek hatással voltak, vannak és lesznek a társadalomra, ezért fontos, hogy a kezelésük megfelelő módon történjen.

A szerző bemutatja, hogy a Magyarországon a jól irányított államként meg-honosodott fogalom milyen jellemzőkkel bír, és milyen kapcsolatban áll a jó kormányzás fogalmával. A legfontosabb események kapcsán azt is ismerteti, hogy

ezen cselekmények milyen hatással bírtak a jó kormányzás fogalmára, és az Állami Számvevőségek, mint a demokrácia alapvető alkotórésze, hogyan tud a nemzetközi célokban megfogalmazottakkal összhangban fejlődni. A könyv összefoglalja Domokos László eddigi tanulmányainak esszenciáit is, mint például a jó kormányzás statikus modelljének dinamikussá tételét, amelyben az integritás és kockázatkezelés mellett szintén lényeges pluszelemként jelenik meg a változásmenedzsment.

Felvetődik a kérdés: milyen változásokat kell kezelni, amelyek hozzájárulnak a társadalom jólétének javításához? Az egyik változást a számvevőség tekintetében az ellenőrzések és elemzések számának növekedése jelentette, illetve az egyéb kapacitásfejlesztési eszközök/tevékenységek megteremtése. Magyarország Alaptörvénye az Állami Számvevőséket külön kiemeli, hatáskörét meghatározza. A közpénz és közvagyon védelmét az Állami Számvevőség ellenőrzési, elemzési és tanácsadói funkciójával látja el. Az elmúlt tíz évben ezen tevékenységek száma többszöröződött, amely azt jelenti, hogy a számvevőség egyre több intézményt, szervezetet ér el a munkája során, így a közpénz védelméről is egyre szélesebb körben tud gondoskodni. Természetesen a mostani világunkban egyre több olyan eszköz létezik, amely még inkább hozzájárul ahhoz, hogy a kapacitásainkat fejlesszük, mint például a digitalizáció. A szerző erről is részletesen ír könyvében, az információs technológia térhódításának hangsúlyozásával.

Mint minden szervezetnek, a számvevőségeknek is folyamatosan a modernítésre kell törekedniük, amelynek egyik eszköze az innovatív, öntanuló rendszer létrehozása. Ez azt jelenti, hogy nem elég

csak a digitalizáció által hozott változásokat nyomon követni, hanem együtt kell haladnia a változásokkal. Egy-egy ötlet persze még nem jelenti a sikert, és nem is szabad azonnal éles rendszerben használni, hanem szükséges az úgynevezett pilóták létrehozására. Ezt alkalmazza a számvevőszék is, így a rendszerek problémáira fény derülhet, és további javításokat lehet eszközölni, mielőtt minden folyamatot elkezdenénk átalakítani.

A könyv szerzője tehát felhalmozott tudással rendelkezik a vezetés, illetve menedzsment területén, így a számvevőszéki munka során is kamatoztatja ezen tapasztalatait. Jól látszik ez a 10. fejezetben, ahol az állammenedzsmentről ír, valamint a vezetői teljesítmény fontosságáról az állammenedzsmentben. Kitér a hatékonyság, takarékoság és hatásosság kritériumainak jelentőségére, valamint a tulajdonosi és tulajdonosi ellenőrzési jog gyakorlóit (felügyelőbizottság), illetve a működtetésért felelősök (menedzsment) szerepkörére. Ebben az Állami Számvevőszék szerepe az, hogy tevékenységével rámutasson arra, hol van szükség esetleges változtatásokra, milyen tipikus hibák merülnek fel, amelyeket kezelni kell, illetve tanácsot ad ezek megoldására.

Amennyiben a közpénzt felhasználó szervezeteknek világos, egyértelmű szervezeti és működési szabályaik vannak, előre meghatározott célokkal, stratégiával, a vezetés felelősen gazdálkodik, és az etikai alapelveknek megfelelően, akkor

mondható, hogy a szervezetek jó irányba haladnak ahhoz, hogy a jól irányított államhoz való hozzájárulásuk megtörténjen. A tapasztalatok szerint a számvevőszék ellenőrzései támogatják azt, hogy a szervezetek az esetleges hibáikat „kijavítsák”, és ezzel átláthatóak és elszámoltathatóak legyenek, ezért ezen ellenőrzések egyfajta garanciaként szolgálnak a jól irányított állam céljának eléréséhez és fenntartásához. Itt is fontos megjegyezni, hogy az ellenőrzések megállapításain alapuló változtatások úgy jöhetnek létre, ha menedzselik azokat, így a vezető szerepe kiemelt jelentőségű.

A könyv tehát összefoglalja a legfontosabb hazai és nemzetközi eseményeket, amelyek hangsúlyossá teszik a számvevőszékek létjogosultságát, valamint bemutatja az elmúlt évek kiemelt történéseit az Állami Számvevőszék életében, amelyek szintén segítik a jó kormányzás kialakítását és fenntartását, magában foglalva az ipar 4.0-ban rejlő potenciált és a változásmenedzsment, valamint a vezetés jelentőségét. A könyv tartalmán és gyakorlatiaságán túl egy glosszáriumot is magában foglal, amely a témában kevésbé jártas olvasóknak is segít a könnyebb eligazodásban, mivel az összes fogalmat definíciókkal együtt tartalmazza, így a mű mindenki számára közérthető olvasmány.

Domokos László: Ellenőrzés – a fenntartható jó kormányzás eszköze. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2019, 220 oldal.